

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 11.051.008 у
Донецькому національному
університеті імені Василя Стуса,
доктору юридичних наук, доценту,
декану юридичного факультету
Донецького національного
університету імені Василя Стуса
Коваль Ірині Федорівні

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

**доктора юридичних наук, професора,
професора кафедри господарсько-правових дисциплін
Донецького юридичного інституту МВС України
Дерев'янка Богдана Володимировича
на дисертацію Павлюка Сергія Миколайовича
на тему «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому
змішаному сполученні», подану до захисту до спеціалізованої вченої ради
ДФ 11.051.008 у Донецькому національному університеті
імені Василя Стуса на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань «Право» зі спеціальності 081 «Право»**

Актуальність обраної теми дослідження.

В умовах нових викликів на шляху розвитку транспортної системи України, необхідності її модернізації, інтеграції до європейської транспортної системи, створенні Єдиного європейського транспортного простору, заснованого на поєднанні різних видів транспорту, змінюється вектор правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. У зв'язку з цим перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні (мультимодальні перевезення) набувають усе більшого значення, а формування відповідної правової основи стає пріоритетним напрямком удосконалення вітчизняного законодавства.

136/01.1.3-45
15.09.2020

Окремі питання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні наразі регулюються нормами Господарського та Цивільного кодексів України, транспортними статутами, правилами перевезення та іншими нормативними актами, тобто нормативно-правовими актами різної юридичної сили, прийнятими різними державними органами у різні часи. Проте комплексне правове регулювання зазначеного виду господарської діяльності в окремому законі залишається невирішеним завданням і потребує належної уваги з боку законодавця.

Обрана тема дисертаційного дослідження має і доктринальну цінність. Незважаючи на те, що питання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні вже ставали предметом відповідних досліджень у науці господарського права, дисертантом на основі аналізу наукових досягнень, відповідного законодавства та практики його застосування обґрунтовано нові наукові положення та розроблено пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні в нових соціально-економічних умовах.

Викладене вказує на те, що тема дисертації «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні» є актуальною, має як теоретичну, так і практичну цінність.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. На підставі проведеного дослідження автором вирішено наукове завдання у частині обґрунтування теоретичних положень щодо правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні та напрямів удосконалення законодавства в цій сфері, спрямованих на підвищення ефективності господарського законодавства, забезпечення здійснення цього виду господарської діяльності.

Аналіз пропозицій та висновків запропонованої на розгляд дисертації дозволяє визнати їх достатню обґрунтованість та достовірний характер, наявність в отриманих результатах, предметі та завданні роботи належного рівня наукової новизни.

Заслуговують на позитивну оцінку вперше сформульовані дисертантом положення щодо надання функцій з державного управління у сфері перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні центральному органу державної виконавчої влади у сфері транспорту – Міністерству інфраструктури України; доцільності запровадження до суб'єктів господарювання, які виконують функції операторів змішаного перевезення при організації перевезення вантажу у прямому змішаному сполученні, вимоги щодо підтвердження відповідності якості послуг, що надаються у зазначеній сфері, шляхом технічного регулювання, сертифікації, добровільного декларування відповідності.

Автором удосконалено положення щодо правової форми здійснення перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні з уточненням, що такою формою має бути: а) договір мультимодального перевезення вантажу, в тому числі електронного, який укладається між оператором мультимодального перевезення та вантажовідправником на користь вантажоодержувача та підтверджується єдиним електронним перевізним документом; б) договір про організацію прямих змішаних (мультимодальних) перевезень, що укладається оператором змішаного (мультимодального) перевезення вантажу з фактичними перевізниками у разі систематичних перевезень вантажів.

У роботі дістала подальший розвиток низка положень щодо поняття перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні як виду господарської діяльності шляхом доопрацювання його ознак; застосування терміну «мультимодальне перевезення» як родового поняття щодо всіх видів перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні; класифікації перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні з урахуванням низки критеріїв; класифікації учасників перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні за функціональним призначенням; законодавчої основи перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні шляхом прийняття закону про змішані (мультимодальні) перевезення задля системного унормування цього виду господарської діяльності з конкретизацією основних розділів закону; а також Правил перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, в яких мають

бути конкретизовані особливості організації та здійснення різних видів прямих змішаних перевезень вантажів щодо всіх видів транспорту.

Вирішенню поставлених завдань цілком сприяє виважена структура дисертаційної роботи, яка складається зі вступу, двох розділів, семи підрозділів, висновків. Зі змісту дисертації вбачається, що її структура є логічною та прийнятною, що дозволило дисертанту розкрити основні положення теми дослідження.

Методологія дослідження відображає предметні особливості обраної тематики. Автором застосовано комплекс загальнонаукових та спеціально-правових методів дослідження: методи абстрагування, історико-правовий, аналізу і синтезу, формально-логічний, моделювання, системний, порівняльно-правовий, статистичний.

Дисертаційне дослідження С.М. Павлюка виконане в межах теми «Правове забезпечення соціально-економічного розвитку: стан та перспективи» (держреєстрація № 0118U003140 2017-2021), за якою дисертантом здійснено теоретичну розробку поняття, видів, учасників перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, правової форми здійснення та господарсько-правової відповідальності, обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення господарського законодавства у цій сфері.

Дисертаційна робота за своїм змістом та формою відповідає встановленим нормативним вимогам та профілю спеціальності 081 – Право.

Сформульовані теоретичні висновки та пропозиції вирішують наукову задачу заповнення прогалини у науці господарського права щодо перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні.

Окремі висновки, сформульовані у роботі, доведено до рівня пропозицій щодо внесення змін до законодавства України. Вони можуть бути використані при розробці закону про мультимодальні (змішані) перевезення.

Положення дисертації можуть бути використані при підготовці підручників та навчальних посібників для студентів і аспірантів юридичних закладів вищої освіти, науково-практичних коментарів до кодексів, законів та

інших нормативно-правових актів.

Наведені в дисертаційній роботі висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути корисними у практичній діяльності суб'єктів господарювання. Результати дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі при викладанні дисциплін «Господарське право», «Транспортне право» в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса МОН України (довідка № 21/01.1.3-43 від 7 лютого 2020 року).

Зміст анотації відповідає основним положенням, які викладено в тексті дисертації. Анотацію подано українською та англійською мовами. Вона є узагальненим коротким викладом основного змісту дисертаційного дослідження.

Анотація відповідає вимогам, встановленим пунктом 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167, а також пунктом 2 Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Результати дисертаційного дослідження опубліковано у чотирьох наукових статтях, дві з яких – статті у фахових наукових виданнях України, 2 статті в наукових періодичних виданнях інших держав, одна з яких входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та ЄС (Польща); у розділі колективної монографії, виданої на території держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку (Канада), а також трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Опубліковані наукові праці повною мірою відображають результати дисертаційного дослідження.

Робота є оригінальною, самостійною, сформульовані висновки аргументовані та відповідають поставленій меті та завданням.

Відсутність порушення академічної доброчесності.

Аналіз змісту дисертації вказує на дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності.

24 лютого 2012 року за моїм керівництвом відбувся успішний захист кандидатської дисертації В.В. Кадалю на тему «Правове регулювання перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні». С.М. Павлюк ретельно ознайомився із цією роботою, провів її критичний аналіз, зробив посилання у своїй роботі. Дисертація С.М. Павлюка містить нові наукові результати, які жодним чином не збігаються із результатами дослідження В.В. Кадали, оскільки засновані на аналізі положень новітнього господарського законодавства.

У роботі є посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право і суміжні права, надано достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації.

Таким чином, у рецензованій роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження С.М. Павлюка «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні», слід вказати на спірність окремих висновків та пропозицій.

1. Автор слушно намагається удосконалити положення щодо обсягу господарсько-правової відповідальності суб'єктів господарювання, які виконують функції операторів змішаного перевезення (с. 22-23; 157; 161 дисертації). Проте стосовно пропозицій виникають питання. По-перше, чи доцільно визначати граничну межу відповідальності оператора змішаного перевезення? Ми ж не можемо обмежувати вартість вантажу, а отже і не можемо знати наскільки істотною може бути завдана шкода. По-друге, пропозиція щодо незастосування цього правила у випадку доведення, що збитки виникли внаслідок дії або бездіяльності оператора змішаного перевезення з наміром

викликати такі збитки, або через недбалість і з розумінням того, що такі збитки, ймовірно, будуть заподіяні, примушує вантажовідправника чи вантажоодержувача фактично доводити вину перевізника у формі умислу, що може значно затягнути як сам судовий розгляд, так і надати обом сторонам масу приводів для його оскарження в апеляційній та касаційній інстанціях судів різних держав. По-третє, можливість підвищення розміру відповідальності перевізника за згодою сторін сьогодні законодавством не заборонена. Але так само не є забороненим і право порушника на звернення до суду з позовом про оскарження підвищеної відповідальності та про застосування тієї, що визначена законом;

2. У підрозділі 1.1 на сторінках дисертації 30-37 автор долучається до дискусії стосовно неприпустимості декодифікації господарського законодавства, виступаючи саме проти декодифікації та вказуючи на погіршення правового захисту суб'єктів господарювання через можливі непродумані дії окремих ініціаторів деструктивної політики та законодавця. Проте видається, що більше прикладів такого негативного впливу слід було навести стосовно саме суб'єктів діяльності з перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні;

3. Автором пропонується передбачити застосування до операторів мультимодальних (змішаних) перевезень таких засобів державного регулювання, як технічне регулювання, сертифікація, добровільне декларування відповідності шляхом закріплення відповідних положень в законі про змішані (мультимодальні) перевезення (с. 123-124; 159-160 дисертації). Натомість вони уже застосовуються до фактичних перевізників на основі спеціального законодавства, що регулює відносини, які мають місце при здійсненні перевезень різними видами транспорту;

4. Як висновок із підрозділу 1.3 автором висловлюється думка на користь уніфікації правового регулювання перевезень вантажів в прямому змішаному сполученні та прийняття Закону про змішані (мультимодальні) перевезення і Правил здійснення перевезень у прямому змішаному сполученні. Це автором називається одним із першочергових завдань розвитку транспортного

законодавства (с. 78 дисертації), а на сторінці 79 визначається можливий зміст обох пропонованих актів. На цьому автор зупиняється. На нашу думку робота б значно виграла якби автор не залишив цю пропозицію комусь, а самотужки у межах дисертаційного дослідження розробив і запропонував відповідні законопроекти;

5. На нашу думку, автор занадто багато уваги приділяє перераховуванню у дисертації повноважень Мінінфраструктури (с. 104-106), Укртрансбезпеки (с. 106-107), Укравтодору (с. 108), Морської адміністрації (с. 108-110), Державіаслужби (с. 110-112), а підсумком цього є висновок, що в жодному положенні щодо органів державного регулювання транспорту не зазначено повноваження щодо державного регулювання змішаних перевезень за участю різних видів транспорту (с. 112);

6. Цікавою для читача виглядає наведена автором класифікація перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні з урахуванням різних критеріїв (с. 23; 51-52; 97-98; 163 дисертації). Проте автор не вказав на можливе практичне, теоретичне або нормотворче її застосування. Те саме стосується і наведеної класифікації учасників перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні на основних та допоміжних (с. 23-24; 96; 101; 165 дисертації).

Висловлені зауваження значною мірою зумовлені складністю обраного для наукового пошуку предмета дослідження і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, оскільки викликані не стільки вадами дисертації, скільки складністю відносин, що виникають та мають місце при організації та здійсненні перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. Значна кількість зауважень носить уточнюючий або дискусійний характер.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація Павлюка Сергія Миколайовича «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні» є завершеною роботою, що виконана на високому науково-теоретичному рівні і містить наукові

положення та науково обґрунтовані результати в галузі науки господарського права, які розв'язують важливе науково-прикладне завдання подолання теоретичних і практичних проблем, що мають місце у сфері перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні.

Дисертація «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні» є комплексним дослідженням за відповідним науковим напрямом і відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, у тому числі вимогам, передбаченим пунктом 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167, а її автор Павлюк Сергій Миколайович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри господарсько-правових дисциплін
Донецького юридичного інституту МВС України

Б. В. Дерев'янко

Підпис професора кафедри
господарсько-правових дисциплін ДЮІ МВС України,
д.ю.н., проф. Дерев'янка Б.В. засвідчую
начальник ВРСЗ ДЮІ МВС України

Вікторія КОТОВА

« 14 » вересня 2020 р.